Број 27. У Новом Саду у петак 2. фебруара 1901 Година XXXVI.

„Застава“ излази сваки дан осим понедељника и дана за свецем.

Цена је за Аустро-Угарску: на један месец 2 кр. 40 пот. на четврт године 7 круна. За Црну Гору, Србију. Немачку, Румунију и за све остале стране земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: на пола године 2 круне, оа целу годину 4 круне.

Поједини бројеви стају 10 потура.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

Издање: „Рада“ деоничарског друштва за издавање српских књига и новина у Руми.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јов. Т. Чавића, на пијаци.

Рукописе не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 потура.

Анексија — краља Милана.

Краљ Милан задаваше неприлике својој земљи докле год беше жив, па ево јој задаје неприлике чак и после смрти своје. И то није случајно; он је баш удешавао да то тако буде.

Написао је тестамент у коме тражи, да га не сахране на земљишту Србије, већ у Крушедолу. Тај је тестамент предао министру Голуховском и још му је нарочито писао, да не чини друкчије, већ да га на сваки начин сахране, по гласу његова тестамента. Кад је краљ Милан умро, српска скупштина у Нишу, решила је, да се тело бившег краља пренесе у Београд, и тамо сахрани, а краљ Александар издао је проглас на народ у коме објављује смрт свога оца, па и то, да ће се краљ Милан сахранити у Београду. Међутим гроф Голуховски, не осврће се ни најмање на то, шта мисле на то краљ и скупштина у Србији, и као да он има права располагати са телом краља Милана, удешава са министар-председником Селом, како ће да сахране краља Милана у Крушедолу. Између српске и аустријске владе теку преговори у тој ствари, а међутим у Бечу удешавају и даље, да буде погреб у манастиру Крушедолу, а у Србији опет чине и даље припреме, да буде погреб у Београду.

Настаје питање: Ко има права да сахрани краља Милана? Може се рећи: Па краљ Милан је желео и наредио, где да га сахране. То је истина, али настаје питање: Ко има да изврши ту његову жељу? И у колико се по закону та жеља безусловно мора извршити.

Као што је познато, српски посланик у Бечу, Кристић, добио је налог, да прогласи стан у ком је умро краљ Милан као екстериторијално земљиште, и да у име Србије задржи слободно право располагања, како са телом краља Милана, тако исто и са његовим стварима.

Да видимо, је ли имала Србија права на то? По међународном закону, владари и кад су у туђој држави, сматрају се као да су у својој земљи Кућа или стан у коме станују неприкосновен је. На њих се не односе ни грађански ни кривични закони оне стране земље у којој су. Они су дакле и у туђини као код своје куће. За њих земаљски закони стране државе не важе.

Ето то је тај екстериториалитет.

Питање је само да ли се може краљ Милан сматрати као владар, на кога се распростире то право. Краљ Милан био је краљ Србије, али је захвалио. Он је дакле престао бити краљ, али само за садашњост. У прошлости је био краљ, а кад умре, он је опет краљ. Ма како то изгледало чудно, тако је. Смрт му повраћа краљевство, суверенство. Краљ у једној земљи може да буде само један, али умрлих краљева има земља много. Кад је дакле Милан Обреновић IV. умр'о, постао је и опет краљ, постао као и сви други давно помрли краљеви. И он безусловно улази као краљ у историју.

Ужива ли он сад као такав екстериторијалитет? Мучно је то питање, и није ни мало потребно да га на дуго претресамо.

Знаменити правници на пољу међународног државног права, Блунчли и Хефтер тврде, да по међународном праву чак и најближа породица владарева ужива право екстериторијалитета. И ако Мартенс и други правници поричу то, ипак је јасно, да је аустријска влада стала на то становиште, да је краљ Милан владар, јер је та влада закључила да се краљ Милан спроведе у Бечу са свима владарским почастима. Владарске почасти могу се одати само владару. И кад су у Бечу тиме признали, да је краљ Милан владар, онда он ужива право екстериторијалитета. То значи: онај стан у коме је он умро, то је парче Србије; на краља Милана се никакви аустријски закони не протежу; са њиме има да располаже породица његова, држава његова, а аустријске власти немају ту да рекну ни једне једине речи. Види се, дакле, како стоји ствар ако узмемо краља Милана као владара.

Међу тим признајемо, да би се могло све то схватити са друге стране, те о томе водити чак и препирка. Узмимо дакле да краљ Милан не може уживати право екстериторијалитета, ни као владар, па на послетку ни као блиски сродник краљев

Узмимо, да је некадањи краљ Милан Обреновић IV. обична приватна личност. Па како онда стоји ствар? Ствар стоји тако, да са погребом његовим располажу његови рођаци, а опет не гроф Голуховски. Али шта је са тестаментом краља Милана? Шта је са његовом жељом да га сахране у Крушедолу? Краљ Милан није аустријски поданик, он у Аустрији нема непокретна имања, он је у Аустрији само умро. Његов тестамент, као тестамет страног поданика има да се преда његовим земаљским властима да му оне прибаве важности. И опет није дакле гроф Голуховски позван да публикује тестамент краља Милана или да му прибавља важности

Мислимо да је све ово јасно, а сада да расчистимо само још питање: у колико је по породицу и по српску владу обавезна жеља краља Милана? Ми не знамо какав је тестамент краља Милана и је ли он у опште законит, јер га гроф Голуховски држи у џепу. Но узећемо да је тај тестамент законит. Ми смо прелистали српски као и аустријски грађански законик и ни у једном нема макар и спомена да се сличне жеље морају извршити. Разуме се има одређење: да ако наследник не изврши какав услов који је постављен у тестаменму (ван ако је тај услов немогућ или неморалан или незаконит) онда он губи право на наследство. Но у овом случају није о наследству реч.

Ми имамо пред собом жељу једнога покојника. И радо признајемо да та жеља треба да буде јача од ма какве законске обвезе. Дужност је живих да испуне жељу мртвих. Са те стране може бити говора о томе да се краљ Милан сахрани у Крушедолу. Но да му његову жељу испуне или не испуне, позвани су краљ Александар и влада српска, никако пак гроф Голуховски.

Наш београдски дописник исвестио нас је, да су у Београду сви редом противни томе да се краљ Милан сахрани у Крушедолу. Узима се да је он своју жељу исписао у срдби. И кад у Србији пристају да га сахране поред Милоша и Михајла, они му тиме одају почаст, а почаст је слободно учинити некоме и против његове воље. У политичким круговима Србије говоре и о томе, да државни разлози налажу да се краљ Милан сахрани у Србији.

И јасно је, ако позвани нађу за потребно и за целисходно да краља Милана и против његове воље сахране у Србији, они ће то имати да бране пред својом савешћу и пред историјом, никако пак пред грофом Голуховским. Напослетку, ако краљ Александар и српска влада хоће да испуне жељу краља Милана и то је њихова ствар. Они су и у том случају позвани, да на ту жељу пристану, па и изврше је.

ПОСМРТНИ ГОВОР

Дру СВЕТОЗАРУ МИЛЕТИЋУ

на успенском гробљу

24. јануара (6. фебруара) 1901.

говорио

Аркадије Варађанин.

Тужни пратиоци!

Станите, још нисмо готови — Велики људи велики су са својих дела, а велика дела не могу се прегледати тек у једном два погледа. И најбистрије око мора дуго да се бави делима од оваке огромности, као што је створио наш див, наш ретки великан.

Није се његово делање кретало само по широким стазама политичног живота и рада, него је оно обухватило сву ширину народне њиве и просипало семе љубави, жара и одушевљења за све, што је добро и узвишено и за које је мислио, да ће бити народу његову од користи и напретка. У том свом духовитом полету узео је наш врли покојник под своје крило и српску народну наставу и његову просвету.

Промотрио је у брзо овај великан, својим бистрим погледом, да је после оне напорне борбе око слободе народне, у коју је утрошио своје најбујније младићско доба, наступило ново време, које нам спрема и нову борбу, борбу на просветном пољу. Уочио је он врло брзо, да ће, временом, подлећи и најмногобројнији народи надмоћним ударцима културне тековине, ако се не очеличе за отпор, као што нам жив пример дају данашњи дани на судби великог китајског света; а како ће да одоле тој сили мали народ као што је наш, а који је, при том, на првом дохвату запада, од куда се устремила та сила новог времена?

Све је то бистро око нашег дичног покојника прозрело још пре 30 година и пружао је прстом на саборима црквеним, од 1870. и 1875 године, куда ваља да пођемо, ако желимо да очувамо народне тековине и да их по могућству и унапредимо.

Сав рад саборски од 1870. и 1875. године носи упечатак духа Милетићевог, па и уредба школска од 1872. године, која и данас носи судбу наше народне наставе с ове стране, носи утисак његовог слободоумља и његовог родољубља; а опште је познато, да нам је та уредба донела три нове учитељске школе: у Сомбору, Пакрацу и Гор. Карловцу, које су, до данас, пустиле у народ око 2000 оспособљених снага наставничких мушког и женског пола, те напајају жедну земљу српске митрополије, па и оне друге с оне стране Саве и Дунава, српском молитвом, српском књигом и песмом.

Што нам је добио наш женски нараштај за последњих 25 година, оволико духовног и културног полета, да се може мерити са ма којим суседом напреднијег покрета, имамо да захвалимо, у првој линији, нашем дичном сину, а сад великом покојнику дру Светозару Милетићу, који је 1870. године, засновао и покренуо мисао међу Српкињама овде за подизање српске више девојачке школе у Новом Саду, а који је после и у општини и у сабору највишим својим упливом и ауторитетом и створио не само ову у Новом Саду, него и оне две посестриме у Сомбору и Панчеву. Он је знао да не може ни породица, ни кућа па ни народ опстати, и напредовати без добрих матера, домаћица и верних љуба и заузимао се на сабору од 1870 године свом енергијом своје племените душе за ту спасоносну идеју, која је његовим снажним упливом, у оно доба, лако пробила све струје народне, те, ево, видимо, да је та идеја постала данас општа тежња васколиког народа.

Поред ове заслуге, што је наш велики покојник стекао за образовање нашег женског подмлатка, његова је велика заслуга и у том,

Питање: ко има права да сахрани краља Милана јасно је и гроф Голуховски и аустријска влада учинили су грдну погрешку када су задрли у то питање и нису га још припустили онима, којих се тиче. А ако против воље породице и српске владе изведу своју намеру, онда то значи речено: Бечка влада анектирала је тело краља Милана и ради с њим шта хоће. На тај начин ствара се само омраза између Аустро Угарске и Србије. Краљ Милан кад већ морамо и овом приликом то да кажемо, доста је крив тој омрази. Он је тајни уговор што га је склопио био са Аустро-Угарском често износио пред српским политичарима на пазар кад год је хтео да им прети. Увек им је говорио: пробајте само да се макнете и за 48 сати дајем вам своју краљевску реч, биће аустријска војска у Београду. Онај дакле, кога гроф Голуховски држи за највећег пријатеља Аустро-Угарске, тај је баш највећма омразио Аустро-Угарску у Србији. И питамо ми сад, да ли је потребно да баш у онај пар кад нестаје краља Милана, продужује гроф Голуховски његову улогу?

Ал већ Аустрија није никад била сретна у својим дипломатама, па зашто да то буде сад!?

После погреба Милетићева.

Од дра Славка Милетића добили смо ову јавну захвалу:

Јавна захвала.

Испуњавамо своју дужност и олакшавамо ојађену срцу своме, захваљујући макар и речима на оним небројеним знацима признања, љубави и нежности, који су указани нашем милом и незаборављеном покојнику глави породице наше

дру Светозару Милетићу.

Хвала нека је народу српском, који је васколики, у целини својој, примио дра Светозара Милетића као свога покојника, приредио му погреб свечан и величанствен, какав само захвални народи приређују својим најомиљенијим синовима, одавајући им на тај начин последњу, највећу почаст и своје велико признање.

Хвала Његовом Краљевском Височанству Црне Горе и Брда Николи I. на топлој изјави саучешћа и на многобројним доказима пажње и наклоности, којима је одликовао покојника за живота његова.

Хвала Високопреосвештеној Господи Архиепископу Београдском и Митрополиту Србије Инокентију; Епископима Никанору Темишварском, Гаврилу Вршачком и Митрофану Бачком, који се својим изјавама саучешћа придружили осећајима целог српског народа.

Хвала представницима народа српског, који се натецаше, да приликом смрти незаборављеног покојника изнесу на видело срдачно признање, љубав и нежност народа нашег према драгом нам покојнику.

Нека нам се опрости, не будемо ли у стању, да побројимо све оне, који су овом приликом засведочили народно и своје признање, јер је њихов број толики, да их све нисмо могли ни уочити, а камо-ли на овом месту бројем и редом истаћи.

Хвала одбору Срба грађана у Вршцу, хвала српском православном црквено-школском одбору, исто тако и одбору Срба грађана у Новом Саду, који су приредили и извели свечани спровод и погреб незаборављеног покојника на највеличанственији начин.

Хвала Високопреосвештеној Господи Епископима Гаврилу и Митрофану, исто тако и пречасном вршачком и новосадском свештенству и свој осталој пречасној господи свештеницима из других места, који су у Вршцу и у Новоме Саду сачинодејствовали при спроводу и погребу.

Хвала господи говорницима, који се у Вршцу и у Новом Саду, опростише над гробним говорима са незаборављеним покојником.

Хвала свима онима, који су поред сандука увеличали тужан спровод или изнели драгог нам покојника до вечне му куће; хвала професорским и учитељским зборовима и ђачкој омладини, који су учествовали при спроводу у Вршцу и у Новом Саду; хвала свима госпођицама из Вршца које су у онако лепом броју у црнини поред сандука увеличале тужан спровод, хвала певачким друштвима, која су појала; хвала свима мушким и женским корпорацијама и изасланствима општина и друштава, а тако исто и изасланствима великошколске омладине; хвала онима који су венцима окитили ковчег милог нам покојника и свима онима који су испратили милог покојника до вечне му куће и тиме му одали почаст.

Хвала свима многобројним члановима народа нашег а и свима осталим Словенима и странцима, који су изјавили писмено и брзојавно своје саучешће у тузи за милим нам покојником.

Хвала нашим православним црквено-школским општинама, које су дале огласити смрт незаборављеног нам покојника и истакле црне заставе, а хвала и друштвима и појединцима, који су то исто учинили.

Хвала нека је српској, словенској и страној штампи, која је с онолико љубави пропратила смрт незаборављеног покојника.

Хвала и опет народу, из чијег је крила поникло све оно, што је тако истакло тугу и бол и љубав према непрежаљеном покојнику.

Ми добро осећамо, да немамо речи, да се на свему овоме захвалимо, али молимо искрено, нека се ова јавна захвала прими бар као израз наше добре воље.

Хвала и опет хвала!

Вршац, 1. фебруара 1901.

У име целе ожалошћене породице:

Др. Славко Милетић.

*

Нови Сланкамен. Овдашња српска црквена општина огласила је др. Светозара Милетића, а овдашњи грађани и ратари решили су, да се приреди Милетићу парастос.

Вести о смрти краља Милана.

У Бечу су по налогу самог цара и краља Фрање Јосифа учинили већ све припреме за погреб краља Милана. Мртво тело пренеће се у четвртак у $10^1/_2$ часа ноћу у српску православну цркву св. Саве. Ту ће се тело метнути на одар. У петак од 8 сати ујутру биће црква отворена, да свако може ући и видети покојника. У 12 сати у подне црква ће се затворити. У 4 сата после подне опојаће се, а после тога изнеће се на станицу. Још тога дана у вече кренуће се засебни воз са телом краља Милана за Петроварадин, где ће стићи у суботу ујутру. Ту ће се самртни сандук са железнице метнути на кола, која ће га однети у манастир Крушедол. На петроварадинској станици дочекаће тело командант 7. корпуса и командирајући генерал у Темишвару фелдмаршал лајтнант Швицер од Бајерстаума, на челу војних и цивилних власти. Са телом допутова ће српски посланик Кристић пуковник Константиновић, посланик Богичевић, гроф Еуген Зичи и изасланство српске црквене општине бечке.

*

Јављају нам из **Карловаца:** Патријарх Георгије позват је у Беч да чинодејствује при опелу краља Милана, и позват је да нареди што треба, како би се краљ Милан могао сахранити у Крушедолу. Патријарх Георгије издао је налоге у тој ствари, наредио је фрушкогорским калуђерима и свештеницима, да учествују при спроводу и отишао је у среду ујутру брзим возом у Беч. У манастиру Крушедолу чине се велике припреме и мисле да сахране краља Милана у гробу његове бабе кнегиње Љубице. На гробу кнегиње Љубице подигао је кнез Михајло диван споменик са овим натписом: „Князъ Михаилъ майцы своіой Любицы“.

*

Краљ Александар је издао ову наредбу српској војсци:

Наредба Мојој милој и јуначкој војсци!

Мој мили и непрежаљени Родитељ Милан Обреновић IV., бивши Краљ Србије, напрасно је преминуо у Бечу, 29. о. м., у 4 сата и 20 минута по подне.

За време Његове владавине, Он је у низу судбоносних догађаја, раме уз раме, стајао са српским војницима, борио се са противницима и извојевао независност, проширење граница, обновљење Краљевине и културни преображај наше миле Домовине.

Кроз цео Свој живот Он је поклањао нарочиту бригу добру, напретку и развићу српске војске, која Му за то дугује вечну захвалност.

Храбри моји војници!

Позивам вас да у овој мојој и вашој неизмерној тузи самном заједно узвикнете:

Слава краљу Милану! Нека му је вечан и светао спомен међу српским војницима, а милостиви и свемогући Бог нека би му дао у рају насеље и душу му опростио!

Александар с. р.

*

И у Београду удесили су све за погреб краља Милана. По распореду требало је да стигне тело краља Милана у четвртак, за тим да стоји 2 дана изложено у новом дворцу, а у недељу да се сахрани.

*

Беч. (Брзојав). Како је на петроварадинској станици простор врло мали, и како је манастир Крушедол од Петроварадина доста далеко, то је у Бечу решено, да се мртво тело краља Милана железницом донесе до Карловаца, а одатле однесе коли у Крушедол. Патријарх Георгије већ је

што је сабор од 1870. године изаслао у просвећеније и напредније крајеве европске десетак учитеља са основних народних школа и четворицу одличнијих младића на више педагошке науке, те су ови по повратку свом толико заталасали нашу народну наставу и нашу педагошку књижевност, да се и данас осећају на том пољу струје оне бујности и оног жара, који је покренут на том најплоднијем и најродољубивијем сабору од 1870. године,

Наш дични покојник није заборавио на културне потребе свога народа ни онда, кад га је судба поставила на чело ове најугледније општине српске с ове стране. Како је сео, после повраћеног устава, на столицу првог уставног градоначеоника ове вароши, била му је прва брига, да смести дечицу народну у здраву, видну и по прописима напреднијег доба подесну зграду, и ону дивну, високу кућу, на житној пијаци, која краси онај наш крај вароши, подигла је његова брига и његова љубав.

Кад се оно по смрти његова оца, 1880. године, образовао овде родољубиви одбор за прикупљање прилога за споменик љубљеном му оцу, преостало беше од тих прилога 700 фор. Па шта мислите, коме је наменио, и чијој успомени посветио наш љубљени покојник, ту лепту народног дара? А коме пре, него мезимчету своме, новосадској српској вишој девојачкој школи, а у чији спомен пре, него својој обожаваној мајци, Теодосији.

Све то показује, колико је наш велики покојник љубио просвету и како се поред других јавних послова живо заузимао за њен бољитак и напредак; а одаје га уједно и као врла сина свога народа и својих родитеља.

Ето, видиш, тужни зборе и из ово неколико збијених речи, како је мислио, чему тежио и колико делао наш велики покојник, и на просветној њиви народној.

За то плаче и нариче данас и школа и деца њена и учитељи и књига њихова за овим покојником, јер су изгубили у њему моћна покретача, велика поборника и узорита пријатеља. Па за то сам и ја стао овде, при отвореној раци, да задржим још мало гробаре ове док не целивам у име школе у име учитеља и у име оних силних Српчића и Српкињица, што се наслађавају данас просветним плодовима његова труда, оно увек ведро чело, и оне неуморне руке, што су толико добра учиниле роду свом, па да се топло захвалим на свему оном, што нам је дични и велики овај покојник, зарадио и учинио на школи и просвети нашој. И у то име спуштам, по обичају наше св. цркве, ову грудву матере земље на твоју љуску, врли покојниче, која је чувала тако племениту и тако родољубиву душу, и довикујем: лака ти била ова грудва земље, мучениче народни, а слава и вечна успомена твом дичном имену!

стигао у Беч да тело опоји. У Београду још увек смерају да тело краља Милана тамо пренесу. Али изгледа да им то неће поћи за руком.

Београд. (Брзојав.) Српска влада и краљ Александар учинили су све могуће кораке у Бечу, да се тело српскога краља изда земљи његовој и породици његовој. Овде је управо све пренеражено да се у томе чине и најмање тешкоће. Ако се ипак догоди оно, у шта овде још нико не може да верује, онда ће, као што сам са поуздане стране извештен, ова ствар бити изнешена пред хашки суд, и Србија ће тражити да се тело краља Милана накнадно пренесе из Крушедола у Србију.

Политички преглед.

Аустријски државни сабор. Јуче, у среду, била је седница аустријског државног сабора. Јаворски предлаже, да се изабере одбор од 48 чланова за склапање поздрава (адресе) на владара. Странски криви Немце за постојеће жалосне прилике. Народносно питање, вели даље, не може се решити у државном сабору, но у покрајинским саборима. Бернрајтер због неслоге, која влада међу странкама, предлаже, да сабор изјави само своју приврженост према владару, а да се махне дебате о адреси. И Бернрајтеров предлог је примљен великом већином, јер у првом гласању Јаворсков предлог није добио прописане две трећине гласова. У ствари поднашања интерпелација на ческом језику, вели Младо Чех Клофере, да ће парламент бити једна комедија, коју треба растерати, све дотле, докле се не буду примале интерпелације на ческом језику. Но у овој ствари није се дошло до споразума, но напротив ствар се још већма заоштрила јер Чеси и Пољаци држе се стара обичаја.

Министарска криза у Румунији Кантакузену, коме је краљ био поверио да састави министарство, није то пошло ни како за руком, и он је саветовао краљу да задржи старо министарство. И како из Букурешта јављају, старо, Карпово министарство тргло је натраг своју оставку, пошто му је зајемчено да ће се примити његови предлози о порези.

Прилике у Бугарској. Као што смо у прошлом броју јавили, најновији избори за бугарско собрање испали су по владу па и двор врло неповољно. 160 посланика заступају равно 9 странака, које су махом тако противне једна другој, да је немогуће из њих истесати неку саборску већину. С тога није чудо што се већ сада помишља да се ово собрање распусти, које се још ни састало није, и да се огледа срећа у поновним изборима. Но како и ово пружа врло мало изгледа на успех, то се већ помишља и на укидање устава и на војну владу у земљи. Као што се види, све врло судбоносно оружје, које може бити од врло кобних последица. Свему овоме криво је јадно стање, до кога су довеле бугарске владе својом неродољубивом политиком.

Руски посланик против мађедонског комитеа. Поуздане вести стижу из Цариграда, да је руски посланик у Цариграду, Синовјев, био ових дана код султана и говорио о положају у Мађедонији, а нарочито против пословања мађедонског бугарског комитеа. Посланик се тужио на месне турске власти, које су попустљиве према кривцима. Тражи, да турска влада строго поступи против немирњака, за тим је изјавио, да ће Русија остати неутрална, ако се побију Мађедонци и турска војска. Посланик је даље рекао, да ће Бугарска изгубити сваку љубав Европе, због пословања мађедонског јој комитеа. Посланик је најзад говорио и о посвећењу Фирмилијана за скопљанског митрополита, те је потпомагао у томе захтеве Србије.

Немири у Шпанији. У главној вароши Шпаније, Мадриду, све је тежи положај. Главне улице су посуте песком, да би коњица лакше могла да ради против немирњака. У прошли понедељак је светина толико се узрујала, да је изгледало, е је наступила права револуција. И ти немири су продужени и даље. Светина је камењем обасипала жандаре, који су пуцали и неколико њих ранили. У Сарагоси носила је светина републиканску заставу и викала је ђенералу Бореро: „Живео републикански ђенерал!“ И ту је било пуцњаве и многи су рањени. Такви исти немири владају у Валенсији и Барцелони. У Мадриду је управник вароши у прошли уторак објавио, да ће бити крви ако се понове немири. Но побуњена светина је слабо слушала и дерала је те писмене објаве. Сви су изгледи, да ће се прогласити опсадни положај и у Мадриду. Конзервативни кабинет ће да одступи. Изостаће све свечаности, што су одређене поводом удаје принцезе од Астурије. У Сарагоси је било и мртвих приликом немира, и све радње су затворене. Ухапшено је 30 особа. У Мадриду је највиши суд уништио пресуду апелацијоног суда, те је наредио, да се врати матери својој девојка Адела Убао, коју су Језуите насилно били одвели у манастир Светина је радосно поздравила ову одлуку највишег суда.

Рат између Енглеске и Транзвала. О војним операцијама против бурског главног заповедника Боте стигле су две врло супротне вести, а једног истог дана. Прва је вест из Капа и јавља, да се Бота налази у врло притешњеном положају и да ће се по свој прилици морати спасти на земљиште Сваза. Друга је вест из Преторије, и она јавља да је Бота са своји 2500 војника код Ботвела напао војску енглеску под Шмит Доријеном и да је потукао. Енглези су после жестоке борбе, која је трајала 6 сати морали повући, оставивши 29 мртвих, 74 рањених, а 22 Енглеза су допали ропства.

Храбри бурски вођа Девет и опет је преварио Енглезе. Као што је познато, више енглеских војска већ су од дужег времена покушавале да га баце на реку Оранж, где га је чекала јака концентрисана нова енглеска војска. Но како најновија вест из Преторије јављају, Девет је у недељу на ноћ прешао реку Оранж северно од Норвалспонта. Истина, енглески извештаји јављају, како су одмах пошле за Деветом у потеру пет јаке енглеске војске, како су Енглези све пролазе посели и свугде мине метнули.

Из Лоренцо Маркеза јављају, да је грозница избила свом жестином и да је број оболелих енглеских војника врло велик. И случајеви смрти врло су чести. Сви скоро енглески чиновници на железницама болесни су У великом броју носе се болесници на болнички брод „Оркан“. Многи бродови са болесницима стижу сваки час из Коматипорта. Велики брод „Оркан“ већ је препун болесника.

Вести из места и са стране.

Позив на претплату. 1. фебруара о. г. отварамо нову месечну претплату на „Заставу“. Цена је на месец дана 2 круне 40 пот. Уједно учтиво умољавамо наше пошт. претплатнике којима крајем јануара истиче претплата, да изволе исту за времена, за месец фебруар обновити, како не би у шиљању листа до прекидања дошло

Администрација „Заставе“.

Парастос дру Светозару Милетићу. Срби кикинђани приређују сутра, на Сретеније, у 11 часова пре подне у спомен дичном покојнику дру Светозару Милетићу парастос.

За споменик Милетићев. Г. Петар Николић, трговац у Загребу одредио је за споменик народном великану дру Светозару Милетићу своту од 100 к. која ће се свота предати одбору за подизање споменика, чим се исти одбор буде конституисао.

Парастос. Српска православна црквено-школска опћина новосадска даваће парастос неумрлим добротворима народним Сими и Катарини Ђорђевић на дан св. Симеона 3. (16.) фебруара 1901. у 11 сати пре подне у св. алмашкој капели.

Новосадски владиновци због црне заставе. Приликом смрти и погреба др. Светозара Милетића истакнута је била на новосадском магистрату црна застава из разлога што је Милетић био у своје време глава новосадског магистрата, градоначалник Новог Сада. То се новосадској владиној либералној странци није никако допало, те су у седници свог извршног одбора нашли за потребно, да се јадају против тога, и закључили су да се због тога освете градоначалнику Пецији. — Веома жалосно! Ако ће поједине странке са страначког гледишта расправљати питање: да ли да се појединим бившим поглаварима магистрата истиче застава после смрти њихове, онда се она неће ником истаћи.

Раденички изгреди због зараде. У Будимпешти дошло је до великих демонстрација, што раденици не могу да дођу до зараде, и што се зарада неправедно додељује. Пред звањем које дели послове, раденици су почели да лармају и траже посла, а кад их управитељ звања почео да кори, место да им да посла, онда су раденици камењем обасули цело здање у којем је звање за делење посла. Полиција је брзо дошла, те голим оружјем ударила на раденике. Ухапсила је до 20 раденика. Остали раденици хтели су да отму своје другове од полиције, на што је придошла полиција на коњи и ударила па раденике. Овом приликом још су 5 раденика ухапшени. Како влада страх да ће раденици починити још веће изгреде, то јаке полицијске патроле крстаре свуда.

Време. Очекивати је и надаље мраз у севернијим, а вејавицу у јужнијим крајевима.

Опет зима. Изгледало је да више нећемо ни имати праве зиме, кад ево где нам она ненадно опет дође у госте. Из многих крајева Угарске јављају о великим хладноћама и јаким мразевима. Мале реке већ се све поново смрзле, па и Дунав почиње опет да покрива ледена кора. У Драви и Муру стао је лед, па и у Тиси све до Чонграда. У њој нема леда само између Сегедина и Титела.

Прва српска млекарска задруга у Ковачевцу крај Нове Градишке „Србобрану“ пишу: У најновије доба наш се народ мало пробудио из мртвила и зачмалости на живљи и промишљенији рад на економском и финанцијском пољу. Силне комшије и нове свезе и тежње тих комшија канда га притераше, да је и он стао мислити, како да се одбрани од туђинских невоља, које за мало беше, да га већ сасвим не прегазише. У том раду хоћу да изнесем читаоцима „Србобрана“ један мали пример и малу слику тога доста широко замишљеног рада, коју преставља уз нашу српску земљорадничку задругу (још ако се не варамо прва своје врсте чисто српска наша) „I. Српска Млекарска Задруга у Ковачевцу.“ Са скромним почецима заснована, а наилазећи на многе препреке према оној „сваки почетак је тежак“, она је за сада, ако ништа више, бар успела, да своје чланове увери, да нама Србима ратарима у данашње доба новчарскога и интензивнога газдинства, задруге оваке врсте могу бити од велике користи. Наша задруга у ово неколико месеци успела је, да стави у промет своје робе, сира разне врсте, кајмака и путра у вредности од преко 4000 круна, а вриједност млека, што су га задругари сами дали, износи 3000 круна тако, да су наши задругари, хвала, добром гајењу стоке, имају много млека, у ово кратко време од неколико месеци уновчили млеко боље него икада до сада, где пренису ни за новчић млека продали. Невоља нам је само сада у почетку, што имамо мало спремних својих људи у том послу. Што се овога тиче, постарали смо се, те смо послали једног задругара, да на узорном газдинству у Божјаковини проучи ту ствар ваљано, па да у свом чисто српском послу имамо свог човека. Разуме се, да ми код данашње прође излазимо с малим добитком, ма да је наш сир прве врсте такав, да се са својом врсноћом може такмачити са најбољим продуктима те врсте. Но ипак смо задовољни нашим досадањим успехом, јер смо за литар млека могли плаћати по 12 потура, па ипак да буде још добитка. Осим тога нама није била пред очима толико само материјална добит, колико и морална, што ће задругари, уновчивши млеко, тиме бити потакнути на рационалне гајење стоке, као врло поуздано врело дохотка.

БРЗОЈАВИ „ЗАСТАВИ“.

Стигли 1. фебруара.

Беч. При погребу краља Милана заступаће гроф Зичи врховног дворског маршала. Пре подне, пошто је доказано да је тело доиста краља Милана, сандук је затворен. Краљ Александар послао је грдан венац од цвећа са натписом: Свом драгом оцу Александар.

Лондон. Пуковник Бабингтон заробио је код Бацпорта једно мало бурско одељење.

Мадрид. Немири непрестано трају. Полиција је пуцала, жандармерија је голим сабљама ударила на народ. Много лица је рањено. Над Мадридом проглашено је опсадно стање.

Капштат. Овде су избили нови случајеви од куге. Волест тифус јако отима маха у целој јужној Африци.

Мадрид. У многим местима настали су изгреди против језуита. У св. Андреу маса је опљачкала манастир и запалила га.

Трговина.

НОВИ САД, 1. фебруара 1901. год. Пшеница прве каквоће фор. 7·——20 н. Пшеница средња фор. 7·——— н. Пшеница лакша роба фор. 6·50—80 н. Наполица ф. 6·——— н. Јечам нови ф. 5·30—50 н Зоб фор. 5·50—60 нов. Кукуруз у зрну нови фор 4·70—80 н. нови у клипови ф. —·——.

Маст 50 фор. Сланина сува 50 фор. дебела и. ђена 50 фор. Све од 100 килограма.

Свињи угојени тешки	32—33 нов.	живе
„ средњи . .	30—31 нов.	мере
„ лаки . . .	28—29 нов.	

Све од 1 килограма.

Теоци .	30—32 нов. по клгр.
Јагњци	——— фор по пару.
Овци .	——— фор. по пару.

Стање воде под Новим Садом.

31 јануара било је	2·24 мет.
1. фебруара било је	2·00 мет.

Књижевна вест.

Изашла је из штампе књига:

ЈЕ ЛИ СРПСКИ НАРОД ДЕГЕНЕРИСАН (ПОКВАРЕН)?

од **А. С. Д.**

Свеска I.

Издање »Рада«, деонич. друштва за издавање срп. књига и новина у Руми.

Цена је 80 пот., са поштарином 90 пот.

Препродавачи имају 25% рабата.

Поручбине се шаљу на потписаног у Новом Саду.

Коста Лера,
гл. повереник друштва »Рада«.

СРЕТАН БИРТАШ

Књига за бирташе, крчмаре и оне који се баве точењем пића. По свестраном испитивању фабрика где се ракија прави дошао сам до резултата како се прави јевтина, добра, кусна и нешкодљива ракија и то без казана. И 5 литри може се правити. По данашњем закону може свако правити, такође и поједине газде за своју потребу.

Моја књига учи како се прави шљивовица, комовица, кукурузара, вишњача од кајсија, јабука, рум, ликер, коњак, растопчина, сирће, и још 75 врсти. Како се поправљају кисела, судовна, преврнута, теглећа, и без боје вина. О коштању вина и познавању у ком има воде. Цео министарски законик у погледу точења и крчмарења пецива ракије са казном, потрошарином меса, пића и т. д. Мин. законик у погледу полицајнога надзора. Књига стаје 6 круна. Ко пошље новце унапред добива 10% попуста и франко. Књига се може добити на сваком језику. Све шпеције могу се добити у мојој трговини. Надајући се многобројној наручбини са штовањем

Радован Поповић,
спецерајска трговина код „Лабуда“
у сопственој кући
60 2—10 НОВИ САД, БАЧКА.

ОГЛАСИ.

Потребујемо једног

ВИНОГРАЂИЈУ

ожењеног човека, који је вичан том послу, а нарочито за подизање новог винограда. Нека се јави у радњи код **Браће Стаменковића у Београду.** 59 2—3

Да ли сте на путу

за Америку?

Када се у Њу-Јорку искрцате, одмах потражите вашег земљака **Ђоку Јовановића,** гостионичара; нигда се не ћете кајати. У мене је прави Српски Дом, а ја ћу вас братски угостити и упознати са осталом својом браћом. Моје велико познанство у овом граду, омогућује ми, да могу сваком за кратко време посла наћи.

Не заборавите на адресу: 20 2 2

Ђока Јовановић,
Restaurant 106. Avenue B.
New-York America.

МИША НИКОЛИЋ

У ИНЂИЈИ (Срем)

треба једног старијег помоћника мануфактурне струке, који је добар продавац. Ступити може одма. 65 1—3

ШПЕЦЕРАЈСКА ТРГОВИНА

Ј. МАРКОВИЋА

ЗАГРЕБ Илица 55. 69 1—3

потребује млађег помоћника који 1 или 2 год. као помоћник сервира.

Штампарија ЂОРЂА ИВКОВИЋА

у НОВОМ САДУ.

треба два шегрта, они који су из бољих кућа имају имају првенство. 1—3 68

МЛАДО ДЕВОЈЧЕ

у 16-тој години, које је остало без оца и матере, лепо, здраво, и добро развијено, рад би је удати за ваљаног младог човека, који би могао ако је могуће, да јој њен мираз осигура. Младожења би женидбом дошао у фамилијарну везу са једном трговачком кућом. Девојче добија свега 2000 круна, и то при удаји одма 1300 круна: у име мираза 1000 круна а 300 круна за опрему, а рест од 700 круна, који је осигуран добија после годину дана за 6% камате. Она је обвезана своју малу сестру од 4 године к себи узети до пунољетства, за коју ће месечно хонорар за подржавање добијати. Озбиљне понуде нек се упуте на администрацију „Заставе“ под знаком: **„Сироче“**, са фотографијом, коју ће у своје време натраг добити, под највећом дискрецијом. 64 1—3

БАНКАРСКА И МЕЊАЧКА РАДЊА

МИРОСЛАВА СПАИЋА

У СРЕМСКОЈ МИТРОВИЦИ

купује и продаје

Ц. К. ДУКАТЕ ВЕЛИКЕ И МАЛЕ

лозове сваковрсне, државне вредносне хартије.

Налоге поштом извршујем најтачније. 66 1—6

ПОЗИВ.

Прва српска задруга за међусобно помагање и штедњу у Силбашу држаће у недељу 24. фебруара 1901. год. у 2 сата после подне у дворани женске школе своју

редовну XIX. годишњу главну скупштину

на коју се п. г. деоничари учтиво позивају.

ДНЕВНИ РЕД:

1. Извештај управе и надзорног одбора о раду прве српске задруге за међусобно помагање и штедњу у Силбашу.
2. Извештај надзорног одбора и предлог за давање опросница управи на рачун од године 1900.
3. Предлог управе за поделу чистог добитка.
4. Избор управитеља и подуправитеља и 10 чланова у управни одбор и три члана за заменике управном одбору.
5. Избор три члана у надзорни одбор и два члана за заменике надзорном одбору.
6. Евентуални предлози управе.

Лазар Михајлов с. р. управитељ.

БИЛАНЦИЈА

ПРВЕ СРПСКЕ ЗАДРУГЕ ЗА МЕЂУСОБНО ПОМАГАЊЕ И ШТЕДЊУ У СИЛБАШУ за годину 1900.

ИМОВИНА.	круна	пот.
У готовини 31. децембра 1900. . . .	62	68
У обвезницама	76090	—
У предујмовима	7303	—
У вредности намештаја	60	72
	83516	40

ДУГОВИ.	круна	пот.
Деонички капитал XI. кола	4363	60
Деонички капитал XII. кола	9372	80
Деонички капитал XIII. кола . . .	7817	60
Деонички капитал XIV. кола	2194	60
Улога уложени на књижице	16794	77
Реесконт	39900	—
Сбрисана деоничарска главница . . .	528	20
Резервног фонда	502	19
Управи тантијеме	192	—
Чиста добит за деобу 1900. год. . .	1850	64
	83516	40

Преглед губитка и добитка.

ГУБИТАК.	круна	пот.
Конта станарине	170	—
Конта државног пореза	192	99
Конта општинског трошка	81	04
Конта разних трошкова	724	58
Конта чиновничке плате	656	60
Конта реесконт. камате	2972	89
Конта камате на исплаћене улоге . .	152	84
Конта капиталисане камате	752	62
Конта порезном звању пристојбе . . .	325	99
Конта резервног фонда	226	95
Конта тантијема управи	192	—
Чиста добит за деобу 1900. год. . . .	1850	64
	8299	14

ДОБИТАК.	круна	пот.
Конта камате од зајма на обвезнице .	4778	86
Конта писарске пристојбе	1910	19
Конта опомена	162	80
Конта затезне камате	1311	78
Конта глобе од закаснине на честице	74	81
Конта уписнине	61	20
	8299	14

У Силбашу, 31. децембра 1900.

Лазар Михајлов с. р. управитељ. **Тима Арсенин** с. р. књиговођа. **Живан Лешков** с. р. благајник.

Прегледано, са главном и споредним књигама сравњено и у потпуном реду нађено.

У Силбашу, 5. фебруара 1901.

НАДЗОРНИ ОДБОР:

Милош Ђукић с. р. **Лазар Пејак** с. р. **Глиша Пајић** с. р. 67 1—1

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић. Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.